

Taittirīya-Āraṇyaka

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Proofread Version of November 2005

Chapter 5

[[5-0-0]]

शं न॒स्तन्नो॒ मा हा॑सीत्।

ओं शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑ ॥

[[5-1-1]]

दे॒वा वै स॒त्रमा॑सत।

ऋद्धि॑परिमितं॒ यश॑स्कामाः।

तेऽब्रु॑वन्।

यन्नः॑ प्रथ॒मं यश॑ ऋच्छात्।

सर्वेषां॑ न॒स्तत्स॒हास॑दिति।

तेषां॑ कुरु॒क्षेत्रं॑ वेदिरासीत्।

तस्यै॑ खाण्ड॒वो दक्षिणा॑र्ध आसीत्।

तूष्ण॑मुत्तरार्धः।

परी॑णज्जघनार्धः।

मर॒व उत्करः॑ ॥ १ ॥

[[5-1-2]]

तेषां॑ म॒खं वैष्ण॑वं याश॑ आच्छत्।

तन्न्य॑कामयत्।

तेनापा॑क्रामत्।

तं दे॒वा अन्वा॑यन्।

यशो॑ऽवरु॒रुध॑समानाः।

तस्या॒न्वाग॑तस्य।

सव्याद्धनुरजायत।
दक्षिणादिषवः।
तस्मादिषुधन्वं पुण्यजन्म।
यज्ञजन्मा हि ॥ २ ॥

[[5-1-3]]

तमेकं सन्तम्।
बहवो नाभ्यधृष्णुवन्।
तस्मादेकमिषुधन्विनम्।
बहवोऽनिषुधन्वा नाभिधृष्णुवन्ति।
सोऽस्मयत।
एकं मा सन्तं बहवो नाभ्यधर्षिषुरिति।
तस्य सिध्मियाणस्य तेजोऽपाक्रामत्।
तद्देवा ओषधीषु न्यमृजुः।
ते श्यामाका अभवन्।
स्मयाका वै नामैते ॥ ३ ॥

[[5-1-4]]

तथस्मयाकानां स्मयाकत्वम्।
तस्माद्दीक्षितेनापिगृह्य स्मेतव्यम्।
तेजसो धृत्यै।
स धनुः प्रतिष्कभ्यातिष्ठत्।
ता उपदीका अब्रुवन्वरं वृणामहे।
अथ व इमं रन्धयाम।
यत्र कं च खनाम।
तदपोऽभितृणदामेति।
तस्मादुपदीका यत्र कं च खनन्ति।
तदपोऽभितृन्दन्ति ॥ ४ ॥

[[5-1-5]]

वारं वृतुं ह्यासाम्।

तस्य ज्यामप्याऽदन्न।
 तस्य धनुर्विप्रवमाणं शिर उदवर्तयत्।
 तद्यावापृथिवी अनुप्रावर्तत।
 यत्प्रावर्तत।
 तत्प्रवर्ग्यस्य प्रवर्ग्यत्वम्।
 यद्वा ४ इत्यपतत्।
 तद्धर्मस्य घर्मत्वम्।
 महतो वीर्यमपत्तदिति।
 तन्महावीरस्य महावीरत्वम् ॥ ५ ॥

[[5-1-6]]

यदस्यास्समभरन्न।
 तथ्सम्राज्ञस्सम्राद्धम्।
 तः स्तुतं देवतास्त्रेधा व्यगृह्णत।
 अग्निः प्रातस्सवनम्।
 इन्द्रो माध्यन्दिनं सवनम्।
 विश्वे देवास्तृतीयसवनम्।
 तेनापशिष्णा यज्ञेन यजमानाः।
 नाशिषोऽवारुन्धत।
 न सुवर्गं लोकमभ्यजयन्।
 ते देवा अश्विनावब्रुवन् ॥ ६ ॥

[[5-1-7]]

भिषजौ वै स्थः।
 इदं यज्ञस्य शिरः प्रतिधत्तमिति।
 तावब्रूतां वरं वृणावहै।
 ग्रहं एव नावत्रापि गृह्यतामिति।
 ताभ्यामेतमाश्विनमगृह्णन्।
 तावेतद्यज्ञस्य शिरः प्रत्यधत्ताम्।
 यत्प्रवर्ग्यः।

तेन सशीर्ष्णा यज्ञेन यजमानाः ।
 अवाशिषोऽरुन्धत ।
 अभि सुवर्गं लोकमजयन् ।
 यत्प्रवर्ग्यं प्रवृणक्ति ।
 यज्ञस्यैव तच्छिरः प्रतिदधाति ।
 तेन सशीर्ष्णा यज्ञेन यजमानाः ।
 अवाशिषो रुन्धे ।
 अभि सुवर्गं लोकं जयति ।
 तस्मादेष आश्विनप्रवया इव ।
 यत्प्रवर्ग्यः ॥ ७ ॥
 उत्करो ह्येते तृन्दन्ति महावीरत्वमब्रुवन्नजयन्थस च ॥ १ ॥

[[5-2-1]]

सावित्रं जुहोति प्रसूत्यै ।
 चतुर्गृहीतेन जुहोति ।
 चतुष्पादः पशवः ।
 पशून्वावरुन्धे ।
 चतस्रो दिशः ।
 दिक्ष्वैव प्रतितिष्ठति ।
 छन्दांसि देवेभ्योऽपाकामन् ।
 न वो भागानि हव्यं वक्ष्याम इति ।
 तेभ्य एतच्चतुर्गृहीतमधारयन् ।
 पुरोनुवाक्यायै याज्यायै ॥ ८ ॥

[[5-2-2]]

देवतायै वषट्काराय ।
 यच्चतुर्गृहीतं जुहोति ।
 छन्दांस्येव तत्प्रीणाति ।
 तान्यस्य प्रीतानि देवेभ्यो हव्यं वहन्ति ।
 ब्रह्मवादिनो वदन्ति ।

होतव्यं दीक्षितस्य गृहा ३ इ न होतव्या ३ मिति।
हविर्वै दीक्षितः।
यज्जुहुयात्।
हविष्कृतं यजमानमग्नौ प्रदध्यात्।
यन्न जुहुयात्॥ ९॥

[[5-2-3]]

यज्ञपरुरन्तरियात्।
यजुरेव वदेत्।
न हविष्कृतं यजमानमग्नौ प्रदधाति।
न यज्ञपरुरन्तरेति।
गायत्री छन्दांस्यत्यमन्यत।
तस्यै वषट्कारोऽभ्यय्य शिरोऽच्छिनत्।
तस्यै द्वेधा रसः परापतत्।
पृथिवीमर्धः प्राविशत्।
पशूनर्धः।
यः पृथिवीं प्राविशत्॥ १०॥

[[5-2-4]]

स खदिरोऽभवत्।
यः पशून्।
सोऽजाम्।
यत्खादिर्यन्निर्भवति।
छन्दसामेव रसेन यज्ञस्य शिरस्सम्मरति।
यदौदुम्बरी।
ऊर्वा उदुम्बरः।
ऊर्जैव यज्ञस्य शिरस्सम्मरति।
यद्वैणवी।
तेजो वै वेणुः॥ ११॥

[[5-2-5]]

तेजसैव यज्ञस्य शिरस्सम्भरति।
 यद्वैकङ्कती।
 भा एवावरुन्धे।
 देवस्य त्वा सवितुः प्रसव इत्यभ्रिमादत्ते प्रसूत्यै।
 अश्विनोर्बाहुभ्यामित्याह।
 अश्विनौ हि देवानामध्वर्यू आस्ताम्।
 पूष्णो हस्ताभ्यामित्याह यत्यै।
 वज्र इव वा एषा।
 यदभ्रिः।
 अभ्रिरसि नारिरसीत्याह शान्त्यै ॥ १२ ॥

[[5-2-6]]

अध्वरकृद्देवेभ्य इत्याह।
 यज्ञो वा अध्वरः।
 यज्ञकृद्देवेभ्य इति वावैतदाह।
 उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पत इत्याह।
 ब्रह्मणैव यज्ञस्य शिरोऽच्छैति।
 प्रेतु ब्रह्मणस्पतिरित्याह।
 प्रेत्यैव यज्ञस्य शिरोऽच्छैति।
 प्रदेव्येतु सूनृतेत्याह।
 यज्ञो वै सूनृता।
 अच्छा वीरं नर्यं पङ्क्तिराधसमित्याह ॥ १३ ॥

[[5-2-7]]

पाङ्क्तो हि यज्ञः।
 देवा यज्ञं नयन्तु न इत्याह।
 देवानेव यज्ञनियः कुरुते।
 देवीं द्यावापृथिवी अनु मेऽमसाथामित्याह।
 आभ्यामेवानुमतो यज्ञस्य शिरस्सम्भरति।
 ऋध्यासमद्य मखस्य शिर इत्याह।

यज्ञो वै मखः।
ऋध्यासमद्य यज्ञस्य शिर इति वावैतदाह।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्ण इत्याह।
निर्दिश्यैवैनद्धरति ॥ १४ ॥

[[5-2-8]]

त्रिहरति।
त्रय इमे लोकाः।
एभ्य एव लोकेभ्यो यज्ञस्य शिरस्सम्मरति।
तूष्णीं चतुर्थं हरति।
अपरिमितादेव यज्ञस्य शिरस्सम्मरति।
मृत्वनादग्रे हरति।
तस्मान्मृत्वनः करुण्यतमः।
इयत्यग्रं आसीरित्याह।
अस्यामेवाच्छम्बद्धारं यज्ञस्य शिरस्सम्मरति।
ऊर्जं वा एतं रसं पृथिव्या उपदीका उद्दिहन्ति ॥ १५ ॥

[[5-2-9]]

यद्वल्मीकम्।
यद्वल्मीकवपा सम्मारो भवति।
ऊर्जमेव रसं पृथिव्या अवरुन्धे।
अथो श्रोत्रमेव।
श्रोत्रं ह्येतत्पृथिव्याः।
यद्वल्मीकः।
अबधिरो भवति।
य एवं वेद।
इन्द्रो वृत्राय वज्रमुदयच्छत्।
स यत्र यत्र पराक्रमत ॥ १६ ॥

[[5-2-10]]

तन्नाद्धियत।

स पू॒तीक॑स्त॒म्बे परा॑क्रमत ।
 सोऽ॒द्वि॒यत ।
 सोऽ॒ब्र॒वीत् ।
 ऊ॒तिं वै मे॑ धा॒ इति॑ ।
 तदू॒तीका॑नामू॒तीक॑त्वम् ।
 यदू॒तीका॑ भव॑न्ति ।
 य॒ज्ञायै॑वोतिं द॒धति॑ ।
 अ॒ग्नि॒जा अ॑सि प्र॒जाप॑ते॒ रेत॒ इत्या॑ह ।
 य ए॒व रसः॑ प॒शून्प्रा॑विशत् ॥ १७ ॥

[[5-2-11]]

तमे॒वाव॑रुन्धे ।
 प॒ञ्चै॒ते सं॒म्भारा॑ भव॑न्ति ।
 पाङ्गो॑ य॒ज्ञः ।
 यावा॑ने॒व य॒ज्ञः ।
 तस्य॑ शि॒रस्स॑म्भ॒रति॑ ।
 यद्रा॒म्याणां॑ प॒शूनां॑ च॒र्मणा॑ स॒म्भरे॑त् ।
 ग्रा॒म्यान्प॒शूञ्छु॒चाऽर्प॑येत् ।
 कृ॒ष्णाजि॒नेन॑ स॒म्भर॑ति ।
 आ॒र॒ण्याने॒व प॒शूञ्छु॒चाऽर्प॑यति ।
 तस्मा॑ध॒स॒माव॑त्प॒शूनां॑ प्र॒जाय॑मानानाम् ॥ १८ ॥

[[5-2-12]]

आ॒र॒ण्याः प॒शवः॑ कनी॒याश्सः॑ ।
 शु॒चा ह्य॑ताः ।
 लो॒मत॑स्स॒म्भर॑ति ।
 अतो॑ ह्य॒स्य मे॒ध्यम् ।
 प॒रिगृ॑ह्या॒यन्ति॑ ।
 रक्ष॑साम॒पह॑त्यै ।
 ब॒हवो॑ हर॑न्ति ।

अपचितिमेवास्मिन्दधति।
उद्धते सिकतोपोत्ते परिश्रिते निदधति शान्त्यै।
मदन्तीभिरुपसृजति ॥ १९ ॥

[[5-2-13]]

तेज एवास्मिन्दधाति।
मधु त्वा मधुला करोत्वित्याह।
ब्रह्मणैवास्मिन्तेजो दधाति।
यद्राम्याणं पात्राणां कपालैस्ससृजेत्।
ग्राम्याणि पात्राणि शुचाऽर्पयेत्।
अर्मकपालैस्ससृजति।
एतानि वा अनुपजीवनीयानि।
तान्येव शुचाऽर्पयति।
शर्कराभिस्ससृजति धृत्यै।
अथो शन्त्वाय।
अजलोमैस्ससृजति।
एषा वा अग्नेः प्रिया तनूः।
यदजा।
प्रिययैवैनं तनुवा ससृजति।
अथो तेजसा।
कृष्णाजिनस्य लोमभिस्ससृजति।
यज्ञो वै कृष्णाजिनम्।
यज्ञेनैव यज्ञससृजति ॥ २० ॥
याज्यायै न जुहुयादविशद्वेणुशान्त्यै पङ्क्तिराधसमित्याह हरति दिहन्ति
पराक्रमताविशत्प्रजायमानानासृजति शन्त्वायाष्टौ च ॥ २ ॥

[[5-3-1]]

परिश्रिते करोति।
ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै।
न कुर्वन्नभिप्राण्यात्।

यत्कुर्वन्नभिप्राण्यात्।
प्राणाञ्छुचाऽर्पयेत्।
अपहाय प्राणिति।
प्राणानां गोपीथाय।
न प्रवर्ग्यं चादित्यं चान्तरेयात्।
यदन्तरेयात्।
दुश्चर्मा स्यात् ॥ २१ ॥

[[5-3-2]]

तस्मान्नान्तराय्यम्।
आत्मनो गोपीथाय।
वेणुना करोति।
तेजो वै वेणुः।
तेजः प्रवर्ग्यः।
तेजसैव तेजस्समर्धयति।
मखस्य शिरोऽसीत्याह।
यज्ञो वै मखः।
तस्यैतच्छिरः।
यत्प्रवर्ग्यः ॥ २२ ॥

[[5-3-3]]

तस्मादिवमाह।
यज्ञस्य पदे स्थ इत्याह।
यज्ञस्य ह्येते पदे।
अथो प्रतिष्ठित्यै।
गायत्रेण त्वा छन्दसा करोमीत्याह।
छन्दोभिरेवैनं करोति।
त्र्युद्धिं करोति।
त्रय इमे लोकाः।
एषां लोकानामास्यै।

छन्दोभिः करोति ॥ २३ ॥

[[5-3-4]]

वीर्यं वै छन्दांसि।

वीर्येणैवैनं करोति।

यजुषा बिलं करोति व्यावृत्तयै।

इयन्तं करोति।

प्रजापतिना यज्ञमुखेन संमितम्।

इयन्तं करोति।

यज्ञपरुषा संमितम्।

इयन्तं करोति।

एतावद्वै पुरुषे वीर्यम्।

वीर्यसंमितम् ॥ २४ ॥

[[5-3-5]]

अपरिमितं करोति।

अपरिमितस्यावरुद्धौ।

परिग्रीवं करोति धृत्यै।

सूर्यस्य हरसा श्रायेत्याह।

यथा यजुरेवैतत्।

अश्वशकेन धूपयति।

प्राजापत्यो वा अश्वस्सयोनित्वाय।

वृष्णो अश्वस्य निष्पदसीत्याह।

असौ वा आदित्यो वृषाश्वः।

तस्य छन्दांसि निष्पत् ॥ २५ ॥

[[5-3-6]]

छन्दोभिरेवैनं धूपयति।

अर्चिषे त्वा शोचिषे त्वेत्याह।

तेज एवास्मिन्दधाति।

वारुणोऽभीद्धः।

मैत्रियोपैति शान्त्यै।
सिद्ध्यै त्वेत्याह।
यथा यजुरेवैतत्।
देवस्त्वा सवितोद्वपत्वित्याह।
सवितृप्रसूत एवैनं ब्रह्मणा देवताभिरुद्वपति।
अपद्यमानः पृथिव्यामाशा दिश आपृणेत्याह ॥ २६ ॥

[[5-3-7]]

तस्माद्ग्निसर्वा दिशोऽनुविभाति।
उत्तिष्ठ बृहन्मवोर्ध्वस्तिष्ठ ध्रुवस्त्वमित्याह प्रतिष्ठित्यै।
ईश्वरो वा एशोऽन्धो भवितोः।
यः प्रवर्ग्यमन्वीक्षते।
सूर्यस्य त्वा चक्षुषाऽन्वीक्ष इत्याह।
चक्षुषो गोपीथाय।
ऋजवै त्वा साधवै त्वा सुक्षित्यै त्वा भूत्यै त्वेत्याह।
इयं वा ऋजुः।
अन्तरिक्षं साधु।
असौ सुक्षितिः ॥ २७ ॥

[[5-3-8]]

दिशो भूतिः।
इमानेवास्मै लोकान्कल्पयति।
अथो प्रतिष्ठित्यै।
इदमहममुमामुष्यायणं विशा पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन पर्यूहामीत्याह।
विशैवैनं पशुभिर्ब्रह्मवर्चसेन पर्यूहति।
विशेति राजन्यस्य ब्रूयात्।
विशैवैनं पर्यूहति।
पशुभिरिति वैश्यस्य।
पशुभिरैवैनं पर्यूहति।
असुर्यं पात्रमनाच्छृणाम् ॥ २८ ॥

[[5-3-9]]

आच्छृणत्ति।

देवत्राऽकः।

अजक्षीरेणाच्छृणत्ति।

परमं वा एतत्पर्यः।

यदजक्षीरम्।

परमेणैवैनं पयसाऽऽच्छृणत्ति।

यजुषा व्यावृत्त्यै।

छन्दोभिराच्छृणत्ति।

छन्दोभिर्वा एष क्रियते।

छन्दोभिरेव छन्दाऽस्याच्छृणत्ति।

छृन्धि वाचमित्याह।

वाचमेवावरुन्धे।

छृन्ध्यूर्जमित्याह।

ऊर्जमेवावरुन्धे।

छृन्धि हविरित्याह।

हविरेवाकः।

देव पुरश्चर सध्यासं त्वेत्याह।

यथा यजुरेवैतत् ॥ २९ ॥

स्याद्यत्प्रवर्ग्यश्छन्दोभिः करोति वीर्यसंमितं छन्दाऽसि निष्पत्पृणेत्याह सुक्षितिरनाच्छृणं

छन्दाऽस्याच्छृणत्त्यष्टौ च ॥ ३ ॥

[[5-4-1]]

ब्रह्मन्प्रचरिष्यामो होतर्घर्ममभिष्टुहीत्याह।

एष वा एतर्हि बृहस्पतिः।

यद्ब्रह्मा।

तस्मा एव प्रतिप्रोच्य प्रचरति।

आत्मनोऽनात्यै।

यमाय त्वा मखाय त्वेत्याह।

ए॒ता वा ए॒तस्य॑ दे॒वताः॑ ।
ताभिरे॒वैन॑ꣳ सम॒र्धय॑ति ।
मद॑न्तीभिः प्रोक्ष॑ति ।
तेज॑ ए॒वास्मि॑न्दधाति ॥ ३० ॥

[[5-4-2]]

अ॒भि॒पूर्व॑ प्रोक्ष॑ति ।
अ॒भि॒पूर्व॑मे॒वास्मि॑न्तेजो॑ दधाति ।
त्रिः प्रोक्ष॑ति ।
त्र्या॑वृद्धि॒ यज्ञः॑ ।
अथो॑ मे॒ध्यत्वाय॑ ।
होताऽन्वा॑ह ।
रक्ष॑साम॒पहत्यै॑ ।
अन॑वानम् ।
प्रा॒णाना॑ꣳ सन्त॑त्यै ।
त्रि॒ष्टुभ॑स्स॒तीर्गा॑य॒त्रीरि॒वान्वा॑ह ॥ ३१ ॥

[[5-4-3]]

गा॒य॒त्रो हि प्रा॒णः ।
प्रा॒णमे॒व यज॑माने दधाति ।
सन्त॑तमन्वा॑ह ।
प्रा॒णाना॑म॒न्नाद्य॑स्य॒ सन्त॑त्यै ।
अथो॑ रक्ष॑साम॒पहत्यै॑ ।
यत्प॑रि॒मिता॑ अनु॒ब्रूया॑त् ।
प॑रि॒मित॑मव॒रुन्धी॑त ।
अ॒प॑रि॒मिता॑ अन्वा॑ह ।
अ॒प॑रि॒मित॑स्याव॒रुच्चै॑ ।
शिरो॑ वा ए॒तद्य॑ज्ञस्य॑ ॥ ३२ ॥

[[5-4-4]]

यत्प्र॑व॒र्ग्यः॑ ।

ऊर्जुञ्जाः।
 यन्मौञ्जो वेदो भवति।
 ऊर्जैव यज्ञस्य शिरस्समर्धयति।
 प्राणाहुतीर्जुहोति।
 प्राणानेव यजमाने दधाति।
 सप्त जुहोति।
 सप्त वै शीर्षण्याः प्राणाः।
 प्राणानेवास्मिन्दधाति।
 देवस्त्वा सविता मध्वाऽनक्तिवत्याह ॥ ३३ ॥

[[5-4-5]]

तेजसैवैनमनक्ति।
 पृथिवीं तपसस्त्रायस्वेति हिरण्यमुपास्यति।
 अस्या अनतिदाहाय।
 शिरो वा एतद्यज्ञस्य।
 यत्प्रवर्ग्यः।
 अग्निस्सर्वा देवताः।
 प्रलवानादीप्योपास्यति।
 देवतास्वेव यज्ञस्य शिरः प्रतिदधाति।
 अप्रतिशीर्णाग्रं भवति।
 एतद्वर्हिर्ह्येषः ॥ ३४ ॥

[[5-4-6]]

अर्चिरसि शोचिरसीत्याह।
 तेज एवास्मिन्ब्रह्मवर्चसं दधाति।
 सःसीदस्व महाः असीत्याह।
 महान् ह्येषः।
 ब्रह्मवादिनो वदन्ति।
 एते वाव त ऋत्विजः।
 ये दर्शपूर्णमासयोः।

अथ कथा होता यजमानायाशिषो नाऽऽशास्त इति।
पुरस्तादाशीः खलु वा अन्यो यज्ञः।
उपरिष्ठादाशीरन्यः ॥ ३५ ॥

[[5-4-7]]

अनाधृष्या पुरस्तादिति यदेतानि यजूष्याह।
शीर्षत एव यज्ञस्य यजमान आशिषोऽवरुन्धे।
आयुः पुरस्तादाह।
प्रजां दक्षिणतः।
प्राणं पश्चात्।
श्रोत्रमुत्तरतः।
विधृतिमुपरिष्ठात्।
प्राणानेवास्मै समीचौ दधाति।
ईश्वरो वा एष दिशोऽनून्मदितोः।
यं दिशोऽनु व्यास्थापयन्ति ॥ ३६ ॥

[[5-4-8]]

मनोरश्वाऽसि भूरिपुत्रेतीमामभिमृशति।
इयं वै मनोरश्वा भूरिपुत्रा।
अस्यामेव प्रतितिष्ठत्यनुन्मादाय।
सूपसदा मे भूया मा मा हिःसीरित्याहाहिः सायै।
चितस्स्थ परिचित इत्याह।
अपचितिमेवास्मिन्दधाति।
शिरो वा एतद्यज्ञस्य।
यत्प्रवर्ग्यः।
असौ खलु वा आदित्यः प्रवर्ग्यः।
तस्य मरुतो रश्मयः ॥ ३७ ॥

[[5-4-9]]

स्वाहा मरुद्भिः परिश्रयस्वेत्याह।
अमुमेवादित्यं रश्मिभिः पर्यहति।

तस्माद्सावादित्योऽमुष्मिल्लोके रश्मिभिः पर्यूढः ।
 तस्माद्राजा विशा पर्यूढः ।
 तस्माद्भ्रामणीस्सजातैः पर्यूढः ।
 अग्नेस्सृष्टस्य यतः ।
 विकङ्कतं भा आच्छत् ।
 यद्वैकङ्कताः परिधयो भवन्ति ।
 भा एवावरुन्धे ।
 द्वादश भवन्ति ॥ ३८ ॥

[[5-4-10]]

द्वादश मासास्संवत्सरः ।
 संवत्सरमेवावरुन्धे ।
 अस्ति त्रयोदशो मास इत्याहुः ।
 यत्त्रयोदशः परिधिर्भवति ।
 तेनैव त्रयोदशं मासमवरुन्धे ।
 अन्तरिक्षस्यान्तर्धिरसीत्याह व्यावृत्त्यै ।
 दिवं तपसस्त्रायस्वेत्युपरिष्ठाद्धिरण्यमधि निदधाति ।
 अमुष्या अनतिदाहाय ।
 अथो आभ्यामेवैनमुभयतः परिगृह्णाति ।
 अहन्विभर्षि सायकानि धन्वेत्याह ॥ ३९ ॥

[[5-4-11]]

स्तौत्येवैनमेतत् ।
 गायत्रमसि त्रैष्टुभमसि जागतमसीति ध्वित्राण्यादत्ते ।
 छन्दोभिरेवैनान्यादत्ते ।
 मधु मध्विति धूनोति ।
 प्राणो वै मधु ।
 प्राणमेव यजमाने दधाति ।
 त्रिः परियन्ति ।
 त्रिवृद्धि प्राणः ।

त्रिः परियन्ति।
त्र्यावृद्धि यज्ञः ॥ ४० ॥

[[5-4-12]]

अथो रक्षसामपहत्यै।
त्रिः पुनः परियन्ति।
षट्थ संपद्यन्ते।
षड्वा ऋतवः।
ऋतुष्वेव प्रतितिष्ठन्ति।
यो वै घर्मस्य प्रियां तनुवमाक्रामति।
दुश्चर्मा वै स भवति।
एष ह वा अस्य प्रियां तनुवमाक्रामति।
यस्त्रिः परित्य चतुर्थ पर्येति।
एतां ह वा अस्योग्रदेवो राजनिराचक्राम ॥ ४१ ॥

[[5-4-13]]

ततो वै स दुश्चर्माऽभवत्।
तस्मात्त्रिः परित्य न चतुर्थ परीयात्।
आत्मनो गोपीथाय।
प्राणा वै ध्रुवित्राणि।
अव्यतिषङ्गं धून्वन्ति।
प्राणानामव्यतिषङ्गाय क्लृप्त्यै।
विनिषद्य धून्वन्ति।
दिक्ष्वेव प्रतितिष्ठन्ति।
ऊर्ध्वं धून्वन्ति।
सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्यै।
सर्वतो धून्वन्ति।
तस्माद्यः सर्वतः पवते ॥ ४२ ॥
दधातीवान्वाह यज्ञस्याहैष उपरिष्ठादाशीरन्यो
व्यास्थापर्यन्ति रश्मयो भवन्ति धन्वेत्याह यज्ञश्चक्राम समष्ट्यै द्वे च ॥ ४ ॥

[[5-5-1]]

अग्निष्ठा वसुभिः पुरस्ताद्रोचयतु गायत्रेण छन्दसेत्याह।

अग्निरेवैनं वसुभिः पुरस्ताद्रोचयति गायत्रेण छन्दसा।

स मां रुचितो रोचयेत्याह।

आशिषमेवैतामाशास्ते।

इन्द्रस्त्वा रुद्रैर्दक्षिणतो रोचयतु त्रैष्टुभेन छन्दसेत्याह।

इन्द्र एवैनं रुद्रैर्दक्षिणतो रोचयति त्रैष्टुभेन छन्दसा।

स मां रुचितो रोचयेत्याह।

आशिषमेवैतामाशास्ते।

वरुणस्त्वाऽऽदित्यैः पश्चाद्रोचयतु जागतेन छन्दसेत्याह।

वरुण एवैनमादित्यैः पश्चाद्रोचयति जागतेन छन्दसा ॥ ४३ ॥

[[5-5-2]]

स मां रुचितो रोचयेत्याह।

आशिषमेवैतामाशास्ते।

द्युतानस्त्वा मारुतो मरुद्भिरुत्तरतो रोचयत्वानुष्टुभेन छन्दसेत्याह।

द्युतान एवैनं मारुतो मरुद्भिरुत्तरतो रोचयत्वानुष्टुभेन छन्दसा।

स मां रुचितो रोचयेत्याह।

आशिषमेवैतामाशास्ते।

बृहस्पतिस्त्वा विश्वेदेवैरुपरिष्टाद्रोचयतु पाङ्केन छन्दसेत्याह।

बृहस्पतिरेवैनं विश्वेदेवैरुपरिष्टाद्रोचयति पाङ्केन छन्दसा।

स मां रुचितो रोचयेत्याह।

आशिषमेवैतामाशास्ते ॥ ४४ ॥

[[5-5-3]]

रोचितस्त्वं देव घर्म देवेष्वसीत्याह।

रोचितो ह्येष देवेषु।

रोचिषीयाहं मनुष्येष्वित्याह।

रोचत एवैष मनुष्येषु।

सम्राड्घर्म रुचितस्त्वं देवेष्वायुष्मास्तेजस्वी ब्रह्मवर्चस्यसीत्याह।

रु॒चि॒तो ह्यैष दे॒वेष्वायु॑ष्मा॒स्तेज॒स्वी ब्र॑ह्मवर्च॒सी ।
 रु॒चि॒तोऽहं म॑नु॒ष्यैष्वायु॑ष्मा॒स्तेज॒स्वी ब्र॑ह्मवर्च॒सी भू॒यास॑मित्याह ।
 रु॒चि॒त ए॒वैष म॑नु॒ष्यैष्वायु॑ष्मा॒स्तेज॒स्वी ब्र॑ह्मवर्च॒सी भ॑वति ।
 रु॒ग॑सि॒ रुचं॑ मयि॒ धेहि॒ मयि॒ रु॒गित्या॑ह ।
 आ॒शि॒षमे॒वैता॑माशा॒स्ते ।
 तं यदे॒तैर्यजु॑र्भि॒ररो॑चयित्वा ।
 रु॒चि॒तो घ॒र्म इति॑ प्रब्रूयात् ।
 अ॒रो॒चु॒कोऽध्व॑रुस्स्यात् ।
 अ॒रो॒चु॒को य॑जमानः ।
 अथ॒ यदे॒नमे॒तैर्यजु॑र्भी रोचयित्वा ।
 रु॒चि॒तो घ॒र्म इति॑ प्राह ।
 रो॒चु॒कोऽध्व॑र्युर्भवति ।
 रो॒चु॒को य॑जमानः ॥ ४५ ॥
 प॒श्चाद्रो॑चयति॒ जाग॑तेन॒ छन्द॑सा॒ स मा॑ रु॒चि॒तो रो॑चयेत्याह॒शि॒षमे॒वैता॑माशा॒स्ते शा॒स्तेऽष्टौ च॑ ॥
 ५ ॥

[[5-6-1]]

शि॒रो वा ए॒तद्य॒ज्ञस्य॑ ।
 यत्प्र॒वर्ग्यः॑ ।
 ग्री॒वा उ॑प॒सदः॑ ।
 पु॒रस्ता॑दु॒पसदा॑ प्र॒वर्ग्यं प्र॑वृणक्ति ।
 ग्री॒वास्वे॒व य॒ज्ञस्य॑ शि॒रः प्र॑ति॒दधा॑ति ।
 त्रिः प्र॑वृणक्ति ।
 त्रय॑ इ॒मे लो॒काः ।
 ए॒भ्य ए॒व लो॒केभ्यो॑ य॒ज्ञस्य॑ शि॒रोऽव॑रुन्धे ।
 षट्थ॑ संपद्यन्ते ।
 षड्वा ऋ॒तवः॑ ॥ ४६ ॥

[[5-6-2]]

ऋ॒तुभ्य॑ ए॒व य॒ज्ञस्य॑ शि॒रोऽव॑रुन्धे ।

द्वादशकृत्वः प्रवृणक्ति।
 द्वादश मासास्संवत्सरः।
 संवत्सरादेव यज्ञस्य शिरोऽवरुन्धे।
 चतुर्विंशतिस्संपद्यन्ते।
 चतुर्विंशतिरर्धमासाः।
 अर्धमासेभ्य एव यज्ञस्य शिरोऽवरुन्धे।
 अथो खलु।
 सकृदेव प्रवृज्यः।
 एकं हि शिरः ॥ ४७ ॥

[[5-6-3]]

अग्निष्टोमे प्रवृणक्ति।
 एतावान्वै यज्ञः।
 यावानग्निष्टोमः।
 यावानेव यज्ञः।
 तस्य शिरः प्रतिदधाति।
 नोक्थ्यै प्रवृञ्ज्यात्।
 प्रजा वै पशव उक्थानि।
 यदुक्थ्यै प्रवृञ्ज्यात्।
 प्रजां पशूनस्य निर्दहेत्।
 विश्वजिति सर्वपृष्ठे प्रवृणक्ति ॥ ४८ ॥

[[5-6-4]]

पृष्ठानि वा अच्युतं च्यावयन्ति।
 पृष्ठैरेवास्मा अच्युतं च्यावयित्वाऽवरुन्धे।
 अपश्यं गोपामित्याह।
 प्राणो वै गोपाः।
 प्राणमेव प्रजासु वियातयति।
 अपश्यं गोपामित्याह।
 असौ वा आदित्यो गोपाः।

स हीमाः प्रजा गोपायति।
तमेव प्रजानां गोप्तारं कुरुते।
अनिपद्यमानमित्याह ॥ ४९ ॥

[[5-6-5]]

न ह्येष निपद्यते।
आ च परा च पथिभिश्चरन्तमित्याह।
आ च ह्येष परा च पथिभिश्चरति।
स सद्भीचीस्स विषूचीर्वसान इत्याह।
सद्भीचींश्च ह्येष विषूचीश्च वसानः प्रजा अभिविपश्यति।
आवरीवर्ति भुवनेष्वन्तरित्याह।
आ ह्येष वरीवर्ति भुवनेष्वन्तः।
अत्र प्रावीर्मधुमाध्वीभ्यां मधुमाधूचीभ्यामित्याह।
वासन्तिकावेवास्मा ऋतू कल्पयति।
समग्निग्निना गतेत्याह ॥ ५० ॥

[[5-6-6]]

ग्रैष्मावेवास्मा ऋतू कल्पयति।
समग्निग्निना गतेत्याह।
अग्निर्ह्येषांऽग्निना संगच्छते।
स्वाहा समग्निस्तपसा गतेत्याह।
पूर्वमेवोदितम्।
उत्तरेणाभिगृणाति।
धर्ता दिवो विभासि रजसः पृथिव्या इत्याह।
वार्षिकावेवास्मा ऋतू कल्पयति।
हृदे त्वा मनसे त्वेत्याह।
शारदावेवास्मा ऋतू कल्पयति ॥ ५१ ॥

[[5-6-7]]

दिवि देवेषु होत्रा यच्छेत्याह।
होत्राभिरेवेमाँल्लोकान्थसंदधाति।

विश्वासां भुवां पत॒ इत्याह॑ ।
 हैम॑न्तिकावे॒वास्मा॑ ऋ॒तू क॑ल्पयति ।
 दे॒वश्रू॑स्त्वं दे॒व घ॑र्म दे॒वान्पा॒हीत्याह॑ ।
 शै॒शिरा॑वे॒वास्मा॑ ऋ॒तू क॑ल्पयति ।
 त॒पोजां॑ वाच॒मस्मे॑ नियच्छ दे॒वायु॑व॒मित्याह॑ ।
 या वै मे॒घ्या वाक् ।
 सा त॒पोजाः ।
 तामे॒वावरु॑न्धे ॥ ५२ ॥

[[5-6-8]]

गर्भो॑ दे॒वानामि॒त्याह॑ ।
 गर्भो॑ ह्येष दे॒वानाम् ।
 पि॒ता म॑तीनामि॒त्याह॑ ।
 प्र॒जा वै म॒तयः॑ ।
 तासा॑मेष ए॒व पि॒ता ।
 यत्प्र॑व॒र्ग्यः ।
 तस्मा॑दे॒वमा॑ह ।
 पतिः॑ प्र॒जानामि॒त्याह॑ ।
 पति॑र्ह्येष प्र॒जानाम् ।
 मतिः॑ क॒वीनामि॒त्याह॑ ॥ ५३ ॥

[[5-6-9]]

मति॑र्ह्येष क॒वीनाम् ।
 सं दे॒वो दे॒वेन॑ सवि॒त्राऽयति॑ष्ट स॒ सूर्ये॑णारु॒क्तेत्याह॑ ।
 अ॒मुं चै॒वादि॒त्यं प्र॑व॒र्ग्यं च॒ स॒ शा॑स्ति ।
 आ॒युर्दा॑स्त्वम॒स्मभ्यं॑ घ॒र्म व॑र्चो॒दा अ॒सीत्याह॑ ।
 आ॒शिष॑मे॒वैता॑माशा॑स्ते ।
 पि॒ता नो॑ऽसि पि॒ता नो॑ बो॒धेत्याह॑ ।
 बो॒धय॑त्ये॒वैनम् ।
 न॒वैते॑ऽवका॒शा भ॑वन्ति ।

पत्नियै दशमः।

नव वै पुरुषे प्राणाः ॥ ५४ ॥

[[5-6-10]]

नाभिर्दशमी।

प्राणानेव यजमाने दधाति।

अथो दशाक्षरा विराट्।

अन्नं विराट्।

विराजैवान्नाद्यमवरुन्धे।

यज्ञस्य शिरौऽच्छिद्यत।

तद्देवा होत्राभिः प्रत्यदधुः।

ऋत्विजोऽवैक्षन्ते।

एता वै होत्राः।

होत्राभिरेव यज्ञस्य शिरः प्रतिदधाति ॥ ५५ ॥

[[5-6-11]]

रुचितमवैक्षन्ते।

रुचिताद्वै प्रजापतिः प्रजा असृजत।

प्रजानां सृष्ट्यै।

रुचितमवैक्षन्ते।

रुचिताद्वै पर्जन्यो वर्षति।

वर्षकः पर्जन्यो भवति।

सं प्रजा एधन्ते।

रुचितमवैक्षन्ते।

रुचितं वै ब्रह्मवर्चसम्।

ब्रह्मवर्चसिनो भवन्ति ॥ ५६ ॥

[[5-6-12]]

अधीयन्तोऽवैक्षन्ते।

सर्वमायुर्यन्ति।

न पत्न्यवैक्षेत।

यत्पल्यवेक्षेत।

प्रजायेत।

प्रजां त्वस्यै निर्दहेत्।

यन्नावेक्षेत।

न प्रजायेत।

नास्यै प्रजां निर्दहेत्।

तिरस्कृत्य यजुर्वाचयति।

प्रजायते।

नास्यै प्रजां निर्दहति।

त्वष्टीमती ते सपेयेत्याह।

सपाद्धि प्रजाः प्रजायन्ते ॥ ५७ ॥

ऋतवो हि शिरस्सर्वपृष्ठे प्रवृणक्त्यनिपद्यमानमित्याह गतेत्याह शारदावेवास्मा ऋतू कल्पयति रुन्धे कवीनामित्याह प्राणाः प्रतिदधाति भवन्ति वाचयति चत्वारि च ॥ ६ ॥

[[5-7-1]]

देवस्य त्वा सवितुः प्रसव इति रशनामादत्ते प्रसूत्यै।

अश्विनोर्बाहुभ्यामित्याह।

अश्विनौ हि देवानामध्वर्यू आस्ताम्।

पूष्णो हस्ताभ्यामित्याह यत्यै।

आददेऽदित्यै रास्नाऽसीत्याह यजुष्कृत्यै।

इड एह्यदित एहि सरस्वत्येहीत्याह।

एतानि वा अस्यै देवनामानि।

देवनामैरेवैनामाह्वयति।

असावेह्यसावेह्यसावेहीत्याह।

एतानि वा अस्यै मनुष्यनामानि ॥ ५८ ॥

[[5-7-2]]

मनुष्यनामैरेवैनामाह्वयति।

षट्थ संपद्यन्ते।

षड्वा ऋतवः।

ऋतुभिरेवैनामाह्वयति।
 अदित्या उष्णीषमसीत्याह।
 यथा यजुरेवैतत्।
 वायुरस्यैड इत्याह।
 वायुदेवत्यो वै वथ्सः।
 पूषा त्वोपावसृजत्वित्याह।
 पौष्णा वै देवतया पशवः ॥ ५९ ॥

[[5-7-3]]

स्वयैवैनं देवतयोपावसृजति।
 अश्विभ्यां प्रदापयेत्याह।
 अश्विनौ वै देवानां भिषजौ।
 ताभ्यामेवास्मै भेषजं करोति।
 यस्ते स्तनश्शशय इत्याह।
 स्तौत्येवैनाम्।
 उस्त्रं घर्मं शिशोस्त्रं घर्मं पाहि घर्माय शिशेषेत्याह।
 यथा ब्रूयादमुष्मै देहीति।
 तादृगेव तत्।
 बृहस्पतिस्त्वोपसीदत्वित्याह ॥ ६० ॥

[[5-7-4]]

ब्रह्म वै देवानां बृहस्पतिः।
 ब्रह्मणैवैनामुपसीदति।
 दानवस्स्थ परेव इत्याह।
 मेध्यानेवैनान्करोति।
 विष्णुग्वृतो लोहितेनेत्याह व्यावृत्यै।
 अश्विभ्यां पिन्वस्व सरस्वत्यै पिन्वस्व पूष्णे पिन्वस्व बृहस्पतये पिन्वस्वेत्याह।
 एताभ्यो ह्येषा देवताभ्यः पिन्वते।
 इन्द्राय पिन्वस्वेन्द्राय पिन्वस्वेत्याह।
 इन्द्रमेव भागधेयेन समर्धयति।

द्विरिन्द्रायेत्याह ॥ ६१ ॥

[[5-7-5]]

तस्मादिन्द्रो देवतानां भूयिष्ठभाक्तमः ।
गायत्रोऽसि त्रैष्टुभोऽसि जागतमसीति शफोपयमानादत्ते ।
छन्दोभिरेवैनानादत्ते ।
सहोर्जो भागेनोपमेहीत्याह ।
ऊर्ज एवैनं भागमकः ।
अश्विनौ वा एतद्यज्ञस्य शिरः प्रतिदधतावब्रूताम् ।
आवाभ्यामेव पूर्वाभ्यां वर्षद्वियाता इति ।
इन्द्राश्विना मधुनस्सारघस्येत्याह ।
अश्विभ्यामेव पूर्वाभ्यां वर्षद्वरोति ।
अथो अश्विनावेव भागधेयेन समर्धयति ॥ ६२ ॥

[[5-7-6]]

घर्म पात वसवो यजता वडित्याह ।
वसूनेव भागधेयेन समर्धयति ।
यद्वषट्कुर्यात् ।
यातयामाऽस्य वषट्कारस्स्यात् ।
यन्न वषट्कुर्यात् ।
रक्षांसि यज्ञं हन्युः ।
वडित्याह ।
परोक्षमेव वषट्करोति ।
नास्य यातयामा वषट्कारो भवति ।
न यज्ञं रक्षांसि घ्नन्ति ॥ ६३ ॥

[[5-7-7]]

स्वाहा त्वा सूर्यस्य रश्मये वृष्टिवनये जुहोमीत्याह ।
यो वा अस्य पुण्यो रश्मिः ।
स वृष्टिवनिः ।
तस्मा एवैनं जुहोति ।

मधु हविरसीत्याह ।
स्वदयत्येवैनम् ।
सूर्यस्य तपस्तपेत्याह ।
यथा यजुरेवैतत् ।
द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिगृह्णामीत्याह ।
द्यावापृथिवीभ्यामेवैनं परिगृह्णाति ॥ ६४ ॥

[[5-7-8]]

अन्तरिक्षेण त्वोपयच्छामीत्याह ।
अन्तरिक्षेणैवैनमुपयच्छति ।
न वा एतं मनुष्यो भर्तुमर्हति ।
देवानां त्वा पितृणामनुमतो भर्तुः शकेयमित्याह ।
देवैरेवैनं पितृभिरनुमत आदत्ते ।
वि वा एनमेतदर्धयन्ति ।
यत्पश्चात्प्रवृज्यं पुरो जुहति ।
तेजोऽसि तेजोऽनुप्रेहीत्याह ।
तेज एवास्मिन्दधाति ।
दिविस्पृङ्मा मां हिंसीरन्तरिक्षस्पृङ्मा मां हिंसीः पृथिविस्पृङ्मा मां हिंसीरित्याहाहिंसायै ॥
६५ ॥

[[5-7-9]]

सुवरसि सुवर्मे यच्छ दिवं यच्छ दिवो मां पाहीत्याह ।
आशिषमेवैतामाशास्ते ।
शिरो वा एतद्यज्ञस्य ।
यत्प्रवर्ग्यः ।
आत्मा वायुः ।
उद्यत्यवातनामान्याह ।
आत्मन्नेव यज्ञस्य शिरः प्रतिदधाति ।
अनवानम् ।
प्राणानां संतत्यै ।

पञ्चाह ॥ ६६ ॥

[[5-7-10]]

पाङ्क्तौ यज्ञः ।
यावानेव यज्ञः ।
तस्य शिरः प्रतिदधाति ।
अग्नये त्वा वसुमते स्वाहेत्याह ।
असौ वा आदित्योऽग्निर्वसुमान् ।
तस्मा एवैनं जुहोति ।
सोमाय त्वा रुद्रवते स्वाहेत्याह ।
चन्द्रमा वै सोमो रुद्रवान् ।
तस्मा एवैनं जुहोति ।
वरुणाय त्वाऽऽदित्यवते स्वाहेत्याह ॥ ६७ ॥

[[5-7-11]]

अप्सु वै वरुण आदित्यवान् ।
तस्मा एवैनं जुहोति ।
बृहस्पतये त्वा विश्वदैव्यावते स्वाहेत्याह ।
ब्रह्म वै देवानां बृहस्पतिः ।
ब्रह्मण एवैनं जुहोति ।
सवित्रे त्वर्भुमते विभुमते प्रभुमते वाजवते स्वाहेत्याह ।
संवथ्सरो वै सवितुर्भुमान्विभुमान्प्रभुमान्वाजवान् ।
तस्मा एवैनं जुहोति ।
यमाय त्वाऽङ्गिरस्वते पितृमते स्वाहेत्याह ।
प्राणो वै यमोऽङ्गिरस्वान्पितृमान् ॥ ६८ ॥

[[5-7-12]]

तस्मा एवैनं जुहोति ।
एताभ्य एवैनं देवताभ्यो जुहोति ।
दश संपद्यन्ते ।
दशाक्षरा विराट् ।

अन्नं विराट्।
 विराजैवान्नाद्यमवरुन्धे।
 रौहिणाभ्यां वै देवास्सुवर्गं लोकमायन्न।
 तद्रौहिणयो रौहिणत्वम्।
 यद्रौहिणौ भवतः।
 रौहिणाभ्यामेव तद्यजमानस्सुवर्गं लोकमेति।
 अहर्ज्योतिः केतुना जुषताः सुज्योतिर्ज्योतिषाः स्वाहा रात्रिर्ज्योतिः केतुना जुषताः
 सुज्योतिर्ज्योतिषाः स्वाहेत्याह।
 आदित्यमेव तदमुष्मिल्लोकेऽह्ना परस्ताद्वाधार।
 रात्रिया अवस्तात्।
 तस्माद्सावादित्योऽमुष्मिल्लोकेऽहोरात्राभ्यां धृतः ॥ ६९ ॥
 मनुष्यनामानि पशवस्सीदत्वित्याहेन्द्रायेत्याहार्धयति घ्नन्ति गृह्णात्यहिंसायै पञ्चाहादित्यवते
 स्वाहेत्याह पितृमानेति चत्वारि च ॥ ७ ॥

[[5-8-1]]

विश्वा आशा दक्षिणसदित्याह।
 विश्वानेव देवान्प्रीणाति।
 अथो दुरिष्ट्या एवैनं पाति।
 विश्वान्देवानयाडिहेत्याह।
 विश्वानेव देवान्भागधेयेन समर्धयति।
 स्वाहाकृतस्य घर्मस्य मधोः पिबतमश्विनेत्याह।
 अश्विनावेव भागधेयेन समर्धयति।
 स्वाहाऽग्नये यज्ञियाय शं यजुर्भिरित्याह।
 अभ्येवैनं धारयति।
 अथो हविरेवाकः ॥ ७० ॥

[[5-8-2]]

अश्विना घर्मं पातः हार्दिवानमहर्दिवाभिरूतिभिरित्याह।
 अश्विनावेव भागधेयेन समर्धयति।
 अनु वां द्यावापृथिवी मंसातामित्याहानुमत्यै।

स्वाहेन्द्राय॑ स्वाहेन्द्रा॑वडित्या॑ह ।
इन्द्राय॑ हि पुरो॑ हूयते॑ ।
आश्राव्या॑ह घर्मस्य॑ यजेति॑ ।
वषट्क॑ते जुहोति ।
रक्ष॑सामप॑हत्यै ।
अनु॑यजति स्व॒गाकृत्यै॑ ।
घर्म॑मपातमश्चि॒नेत्या॑ह ॥ ७१ ॥

[[5-8-3]]

पूर्वमे॑वोदितम् ।
उत्तरे॑णाभिगृणाति ।
अनु॑ वां द्यावा॑पृथि॒वी अम॑साता॒मित्या॑हानु॒मत्यै॑ ।
तं प्रा॒व्यं यथा॑वण्णमो॑ दि॒वे नमः॑ पृथि॒व्या इत्या॑ह ।
यथा॑ यजुरे॒वैतत् ।
दिवि॑ धा इ॒मं यज्ञं॑ यज्ञमि॒मं दि॒वि धा॑ इत्या॑ह ।
सुव॑र्गमे॒वैनं॑ लो॒कं ग॑मयति ।
दिवं॑ गच्छान्तरि॑क्षं गच्छ॑ पृथि॒वीं ग॒च्छेत्या॑ह ।
ए॒ष्वेवैनं॑ लो॒केषु॑ प्रति॒ष्ठाप॑यति ।
पञ्च॑ प्र॒दिशो॑ ग॒च्छेत्या॑ह ॥ ७२ ॥

[[5-8-4]]

दि॒क्ष्वेवैनं॑ प्रति॒ष्ठाप॑यति ।
दे॒वान्घर्म॑पान्गच्छ॑ पि॒तृन्घर्म॑पान्गच्छेत्या॑ह ।
उ॒भयै॑ष्वेवैनं॑ प्रति॒ष्ठाप॑यति ।
यत्पि॑न्वते ।
वर्ष॑कः प॒र्जन्यो॑ भवति ।
तस्मा॑त्पिन्व॒मानः॑ पुण्यः ।
यत्प्रा॑ङ्पिन्वते ।
तद्दे॒वानाम् ।
यद्द॑क्षिणा ।

तत्पितृणाम् ॥ ७३ ॥

[[5-8-5]]

यत्प्रत्यक् ।

तन्मनुष्यानाम् ।

यदुदङ् ।

तद्रुद्राणाम् ।

प्राञ्चमुदञ्चं पिन्वयति ।

देवत्राऽकः ।

अथो खलु ।

सर्वा अनु दिशः पिन्वयति ।

सर्वा दिशस्समेधन्ते ।

अन्तःपरिधि पिन्वयति ॥ ७४ ॥

[[5-8-6]]

तेजसोऽस्कन्दाय ।

इषे पीपिहूर्जे पीपिहीत्याह ।

इषमेवोर्जं यजमाने दधाति ।

यजमानाय पीपिहीत्याह ।

यजमानायैवैतामाशिषमाशास्ते ।

मह्यं ज्यैष्ठ्याय पीपिहीत्याह ।

आत्मन एवैतामाशिषमाशास्ते ।

त्विष्यै त्वा द्युम्नाय त्वेन्द्रियाय त्वा भूत्यै त्वेत्याह ।

यथा यजुरेवैतत् ।

धर्माऽसि सुधर्मा मे न्यस्मे ब्रह्माणि धारयेत्याह ॥ ७५ ॥

[[5-8-7]]

ब्रह्मन्नेवैनं प्रतिष्ठापयति ।

नेत्त्वा वातस्स्कन्दयादिति यद्यभिचरैत् ।

अमुष्यं त्वा प्राणे सादयाम्यमुना सह निरर्थं गच्छेति ब्रूयाद्यं द्विष्यात् ।

यमेव द्वेष्टि ।

तेनै॑न॒ः स॒ह निर॒र्थं ग॑मयति।
पू॒ष्णे शर॑से॒ स्वाहे॑त्याह।
या ए॒व दे॒वता॑ हु॒तभा॑गाः।
ताभ्य॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।
ग्राव॑भ्य॒स्स्वाहे॑त्याह।
या ए॒वान्तरि॑क्षे वाचः ॥ ७६ ॥

[[5-8-8]]

ताभ्य॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।
प्र॒तिरे॒भ्य॒स्स्वाहे॑त्याह।
प्रा॒णा वै दे॒वाः प्र॒तिराः॑।
तेभ्य॑ ए॒वैनं॑ जुहोति।
द्यावा॑पृथि॒वीभ्य॑ः स्वाहे॑त्याह।
द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑मे॒वैनं॑ जुहोति।
पि॒तृभ्यो॑ घ॒र्मपे॒भ्य॒स्स्वाहे॑त्याह।
ये वै यज्वा॑नः।
ते पि॒तरो॑ घ॒र्मपाः॑।
तेभ्य॑ ए॒वैनं॑ जुहोति ॥ ७७ ॥

[[5-8-9]]

रु॒द्राय॑ रु॒द्रहो॑त्रे॒ स्वाहे॑त्याह।
रु॒द्रमे॒व भा॑ग॒धेये॑न॒ सम॑र्धयति।
सर्व॑त॒स्सम॑नक्ति।
सर्व॑त ए॒व रु॒द्रं निर॑वदयते।
उद॑ञ्चं निर॑स्यति।
ए॒षा वै रु॒द्रस्य॑ दिक्।
स्वाया॑मे॒व दि॒शि रु॒द्रं निर॑वदयते।
अ॒प उ॒पस्पृ॑शति मे॒ध्यत्वा॑य।
नान्वी॑क्षेत।
यद॒न्वीक्षे॑त ॥ ७८ ॥

[[5-8-10]]

चक्षुरस्य प्रमायुकं स्यात्।

तस्मान्नान्वीक्ष्यः।

अपीपरो माऽहो रात्रियै मा पाह्येषा ते अग्ने समित्तया समिध्यस्वायुर्मे दा वर्चसा माऽऽञ्जीरित्याह।

आयुरेवास्मिन्वर्चो दधाति।

अपीपरो मा रात्रिया अहो मा पाह्येषा ते अग्ने समित्तया समिध्यस्वायुर्मे दा वर्चसा

माऽऽञ्जीरित्याह।

आयुरेवास्मिन्वर्चो दधाति।

अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निस्स्वाहा सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिस्सूर्यः स्वाहेत्याह।

यथा यजुरेवैतत्।

ब्रह्मवादिनो वदन्ति।

होतव्यमग्निहोत्रां ३ न होतव्याश्मिति ॥ ७९ ॥

[[5-8-11]]

यद्यजुषा जुहुयात्।

अयथापूर्वमाहुती जुहुयात्।

यन्न जुहुयात्।

अग्निः पराभवेत्।

भूस्स्वाहेत्येव होतव्यम्।

यथापूर्वमाहुती जुहोति।

नाग्निः पराभवति।

हुतं हविर्मधु हविरित्याह।

स्वदयत्येवैनम्।

इन्द्रतमेऽग्नावित्याह ॥ ८० ॥

[[5-8-12]]

प्राणो वा इन्द्रतमोऽग्निः।

प्राण एवैनमिन्द्रतमोऽग्नौ जुहोति।

पिता नोऽसि मा मा हिंसीरित्याहाहिंसायै।

अश्याम ते देव घर्म मधुमतो वाजवतः पितुमत इत्याह।

आशिषमेवैतामाशास्ते।
 स्वधाविनोऽशीमहि त्वा मा मा हिंसीरित्याहाहिंसायै।
 तेजसा वा एते व्यृध्यन्ते।
 ये प्रवर्ग्येण चरन्ति।
 प्राश्नन्ति।
 तेज एवात्मन्दधते ॥ ८१ ॥

[[5-8-13]]

संवत्सरं न मांसमश्नीयात्।
 न रामामुपेयात्।
 न मृन्मयेन पिबेत्।
 नास्य राम उच्छिष्टं पिबेत्।
 तेज एव तथसङ्शयति।
 देवासुरास्संयन्ता आसन्न।
 ते देवा विजयमुपयन्तः।
 विभ्राजि सौर्ये ब्रह्म संन्यदधत।
 यत्किंच दिवाकीर्त्यम्।
 तदेतेनैव व्रतेनागोपायत्।
 तस्मादेतद्धृतं चार्यम्।
 तेजसो गोपीथाय।
 तस्मादेतानि यजूंषि विभ्राजस्सौर्यस्येत्याहुः।
 स्वाहा त्वा सूर्यस्य रश्मिभ्य इति प्रातस्संसादयति।
 स्वाहा त्वा नक्षत्रेभ्य इति सायम्।
 एता वा एतस्य देवताः।
 ताभिरैवैनं समर्धयति ॥ ८२ ॥
 अकरश्चिनेत्याह प्रदिशौ गच्छेत्याह पितृणामन्तःपरिधि पिन्वयति धारयेत्याह वाचो घर्मपास्तेभ्य
 एवैनं जुहोत्यन्वीक्षेत होतव्याश्मित्यग्नावित्याह दधतेऽगोपायथ्सप्त च ॥ ८ ॥

[[5-9-1]]

घर्म या ते दिवि शुगिति तिस्र आहुतीर्जुहोति।

छन्दोभिरेवास्यैभ्यो लोकेभ्यश्शुचमवयजते।
 इत्यग्रे जुहोति।
 अथेयत्यथेयति।
 त्रय इमे लोकाः।
 एभ्य एव लोकेभ्यश्शुचमवयजते।
 अनु नोऽद्यानुमतिरित्याहानुमत्यै।
 दिवस्त्वा परस्पाया इत्याह।
 दिव एवेमाँल्लोकान्दाधार।
 ब्रह्मणस्त्वा परस्पाया इत्याह ॥ ८३ ॥

[[5-9-2]]

एष्वैव लोकेषु प्रजा दाधार।
 प्राणस्य त्वा परस्पाया इत्याह।
 प्रजास्वेव प्राणान्दाधार।
 शिरो वा एतद्यज्ञस्य।
 यत्प्रवर्ग्यः।
 असौ खलु वा आदित्यः प्रवर्ग्यः।
 तं यद्दक्षिणा प्रत्यञ्चमुदञ्चमुद्वासयैत्।
 जिह्वं यज्ञस्य शिरौ हरेत्।
 प्राञ्चमुद्वासयति।
 पुरस्तादेव यज्ञस्य शिरः प्रतिदधाति ॥ ८४ ॥

[[5-9-3]]

प्राञ्चमुद्वासयति।
 तस्माद्सावादित्यः पुरस्तादुदैति।
 शफोपयमान्धवित्राणि धृष्टी इत्यन्ववहरन्ति।
 सात्मानमेवैनं सतनुं करोति।
 सात्माऽमुष्मिँल्लोके भवति।
 य एवं वेद।
 औदुम्बराणि भवन्ति।

ऊर्वा उदुम्बरः।
ऊर्जमेवावरुन्धे।
वर्त्मना वा अन्वित्य ॥ ८५ ॥

[[5-9-4]]

यज्ञं रक्षांसि जिघांसन्ति।
साम्नां प्रस्तोताऽन्ववैति।
साम वै रक्षोहा।
रक्षसामपहत्यै।
त्रिर्निधनमुपैति।
त्रय इमे लोकाः।
एभ्य एव लोकेभ्यो रक्षांस्यपहन्ति।
पुरुषःपुरुषो निधनमुपैति।
पुरुषःपुरुषो हि रक्षस्वी।
रक्षसामपहत्यै ॥ ८६ ॥

[[5-9-5]]

यत्पृथिव्यामुद्वासयेत्।
पृथिवीं शुचाऽर्पयेत्।
यदप्सु।
अपश्शुचाऽर्पयेत्।
यदोषधीषु।
ओषधीश्शुचाऽर्पयेत्।
यद्वनस्पतिषु।
वनस्पतीञ्छुचाऽर्पयेत्।
हिरण्यं निधायोद्वासयति।
अमृतं वै हिरण्यम् ॥ ८७ ॥

[[5-9-6]]

अमृतं एवैनं प्रतिष्ठापयति।
वल्गुरसि शंयुधाया इति त्रिः परिषिञ्चन्पर्येति।

त्रिवृद्धा अग्निः।
यावानेवाग्निः।
तस्य शुचं शमयति।
त्रिः पुनः पर्येति।
षट्थ संपद्यन्ते।
षड्वा ऋतवः।
ऋतुभिरेवास्य शुचं शमयति।
चतुस्त्रक्तिर्नाभिर्ऋतस्येत्याह ॥ ८८ ॥

[[5-9-7]]

इयं वा ऋतम्।
तस्या एष एव नाभिः।
यत्प्रवर्ग्यः।
तस्मादेवमाह।
सदो विश्वायुरित्याह।
सदो हीयम्।
अप द्वेषो अप ह्र इत्याह भ्रातृव्यापनुत्यै।
घर्मैतत्तेऽन्नमेतत्पुरीषमिति दध्ना मधुमिश्रेण पूरयति।
ऊर्वा अन्नाद्यं दधि।
ऊर्जैर्वैनमन्नाद्येन समर्धयति ॥ ८९ ॥

[[5-9-8]]

अनशनायुको भवति।
य एवं वेद।
रन्तिर्नामासि दिव्यो गन्धर्व इत्याह।
रूपमेवास्यैतन्महिमानं रन्ति बन्धुतां व्याचष्टे।
समहमायुषा सं प्राणेनेत्याह।
आशिषमेवैतामाशास्ते।
व्यसौ योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म इत्याह।
अभिचार एवास्यैषः।

अचिक्रददृषा हरिरित्याह।
वृषा ह्येषः ॥ ९० ॥

[[5-9-9]]

वृषा हरिः।
महान्मित्रो न दर्शत इत्याह।
स्तौत्येवैनमेतत्।
चिदसि समुद्रयोनिरित्याह।
स्वामेवैनं योनिं गमयति।
नमस्ते अस्तु मा मां हिंसीरित्याहाहिंसायै।
विश्वावसुं सोमगन्धर्वमित्याह।
यदेवास्यं क्रियमाणस्यान्तर्यन्ति।
तदेवास्यैतेनाप्याययति।
विश्वावसुरभि तन्नो गृणात्वित्याह ॥ ९१ ॥

[[5-9-10]]

पूर्वमेवोदितम्।
उत्तरेणाभिगृणाति।
धियो हिन्वानो धिय इन्नो अव्यादित्याह।
ऋतूनेवास्मै कल्पयति।
प्रासां गन्धर्वो अमृतानि वोचदित्याह।
प्राणा वा अमृताः।
प्राणानेवास्मै कल्पयति।
एतत्त्वं देव घर्म देवो देवानुपागा इत्याह।
देवो ह्येष सन्देवानुपैति।
इदमहं मनुष्यो मनुष्यानित्याह ॥ ९२ ॥

[[5-9-11]]

मनुष्यो हि।
एष सन्मनुष्यानुपैति।
ईश्वरो वै प्रवर्ग्यमुद्वासयन्न।

प्रजां पशून्धसोमपीथमनूद्वासस्सोमपीथानुमेहि ।
 सह प्रजया सह रायस्योषेणेत्याह ।
 प्रजामेव पशून्धसोमपीथमात्मन्धत्ते ।
 सुमित्रा न आप ओषधयस्सन्त्वित्याह ।
 आशिषमेवैतामाशास्ते ।
 दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म इत्याह ।
 अभिचार एवास्यैषः ।
 प्र वा एषोऽस्माल्लोकाच्च्यवते ।
 यः प्रवर्ग्यमुद्वासयति ।
 उदु त्यं चित्रमिति सौरीभ्यामृग्भ्यां पुनरेत्य गार्हपत्ये जुहोति ।
 अयं वै लोको गार्हपत्यः ।
 अस्मिन्नेव लोके प्रतितिष्ठति ।
 असौ खलु वा आदित्यस्सुवर्गो लोकः ।
 यथसौरी भवतः ।
 तेनैव सुवर्गाल्लोकान्नैति ॥ ९३ ॥
 ब्रह्मणस्त्वा परस्याया इत्याह दधात्यन्वित्य रक्षस्वी रक्षसामपहत्यै वै हिरण्यमाहार्धयति ह्येष
 गृणात्वित्याह मनुष्यानित्याहास्यैषोऽष्टौ च ॥ ९ ॥

[[5-10-1]]

प्रजापतिं वै देवाश्शुक्रं पर्योऽदुहन्न ।
 तदैभ्यो न व्यभवत् ।
 तदग्निर्व्यकरोत् ।
 तानि शुक्रियाणि सामान्यभवन्न ।
 तेषां यो रसोऽत्यक्षरत् ।
 तानि शुक्रयजूर्ष्यभवन् ।
 शुक्रियाणां वा एतानि शुक्रियाणि ।
 सामपयसं वा एतयोरन्यत् ।
 देवानामन्यत्पयः ।
 यद्गोः पयः ॥ ९४ ॥

[[5-10-2]]

तत्साम्नः पयः ।
यदजायै पयः ।
तद्देवानां पयः ।
तस्माद्यत्रैतैर्यजुर्भिश्चरन्ति ।
तत्पयसा चरन्ति ।
प्रजापतिमेव तद्देवान्पयसाऽन्नाद्येन समर्धयन्ति ।
एष ह त्वै साक्षात्प्रवर्ग्यं भक्षयति ।
यस्यैवं विदुषः प्रवर्ग्यः प्रवृज्यते ।
उत्तरवेद्यामुद्वासयेत्तेजस्कामस्य ।
तेजो वा उत्तरवेदिः ॥ ९५ ॥

[[5-10-3]]

तेजः प्रवर्ग्यः ।
तेजसैव तेजस्समर्धयति ।
उत्तरवेद्यामुद्वासयेदन्नकामस्य ।
शिरो वा एतद्यज्ञस्य ।
यत्प्रवर्ग्यः ।
मुखमुत्तरवेदिः ।
शीर्ष्णैव मुखं संधात्यन्नाद्याय ।
अन्नाद् एव भवति ।
यत्र खलु वा एतमुद्वासितं वयांसि पर्यासते ।
परि वै तांसमां प्रजा वयांस्यासते ॥ ९६ ॥

[[5-10-4]]

तस्मादुत्तरवेद्यामेवोद्वासयेत् ।
प्रजानां गोपीथाय ।
पुरो वा पश्चाद्वोद्वासयेत् ।
पुरस्ताद्वा एतज्ज्योतिरुदेति ।
तत्पश्चान्निम्नौचति ।
स्वामेवैनं योनिमनूद्वासयति ।

अपां मध्य उद्वासयेत्।
अपां वा एतन्मध्याज्ज्योतिरजायत।
ज्योतिः प्रवर्ग्यः।
स्व एवैनं योनौ प्रतिष्ठापयति ॥ ९७ ॥

[[5-10-5]]

यं द्विष्यात्।
यत्र स स्यात्।
तस्यां दिश्युद्वासयेत्।
एष वा अग्निवैश्वानरः।
यत्प्रवर्ग्यः।
अग्निनैवैनं वैश्वानरेणाभिप्रवर्तयति।
औदुम्बर्यां शाखायामुद्वासयेत्।
ऊर्वा उदुम्बरः।
अन्नं प्राणः।
शुग्धर्मः ॥ ९८ ॥

[[5-10-6]]

इदमहममुष्यामुष्यायणस्य शुचा प्राणमपि दहामीत्याह।
शुचैवास्य प्राणमपि दहति।
ताजगार्तिमाच्छति।
यत्र दुर्भा उपदीकसन्ततास्स्युः।
तदुद्वासयेद्वृष्टिकामस्य।
एता वा अपामनूज्झावर्यो नाम।
यद्दुर्भाः।
असौ खलु वा आदित्य इतो वृष्टिमुदीरयति।
असावेवास्मा आदित्यो वृष्टिं नियच्छति।
ता आपो नियता धन्वना यन्ति ॥ ९९ ॥
गोः पर्य उत्तरवेदिरासते स्थापयति घर्मो यन्ति ॥ १० ॥

[[5-11-1]]

प्रजापतिस्संभ्रियमाणः ।
संराट्थ संभृतः ।
घर्मः प्रवृक्तः ।
महावीर उद्वासितः ।
असौ खलु वावैष आदित्यः ।
यत्प्रवर्ग्यः ।
स एतानि नामान्यकुरुत ।
य एवं वेद ।
विदुरेनं नाम्ना ।
ब्रह्मवादिनो वदन्ति ॥ १०० ॥

[[5-11-2]]

यो वै वसीयांसं यथानाममुपचरति ।
पुण्यातिं वै स तस्मै कामयते ।
पुण्यातिमस्मै कामयन्ते ।
य एवं वेद ।
तस्मादेवं विद्वान् ।
घर्म इति दिवाऽऽचक्षीत ।
सम्राडिति नक्तम् ।
एते वा एतस्य प्रिये तनुवौ ।
एते अस्य प्रिये नामनी ।
प्रिययैवेनं तनुवा ॥ १०१ ॥

[[5-11-3]]

प्रियेण नाम्ना समर्धयति ।
कीर्तिरस्य पूर्वा गच्छति जनतामायतः ।
गायत्री देवेभ्योऽपाक्रामत् ।
तां देवाः प्रवर्ग्येणैवानु व्यभवन् ।
प्रवर्ग्येणाप्नुवन् ।
यच्चतुर्विंशतिः कृत्वः प्रवर्ग्यं प्रवृणक्ति ।

गा॒य॒त्रीमे॒व तद॒नु वि॒भ॒वति॑ ।
गा॒य॒त्रीमा॑प्नोति ।
पूर्वा॑ऽस्य॒ जनं॑ य॒तः की॒र्तिर्ग॑च्छति ।
वै॒श्व॒दे॒वस्स॑सन्नः ॥ १०२ ॥

[[5-11-4]]

वस॑वः प्रवृ॒क्तः ।
सोमो॑ऽभिकी॒र्यमा॑णः ।
आ॒श्विनः॑ पय॒स्यानी॒यमाने॑ ।
मा॒रुतः॑ कथ॒न्न ।
पौ॒ष्ण उद॑न्तः ।
सा॒र॒स्व॒तो वि॒ष्यन्द॑मानः ।
मै॒त्र॒श॒रो गृ॑हीतः ।
तेज॑ उद्य॒तो वा॒युः ।
ह्यि॒यमा॑णः प्र॒जाप॑तिः ।
ह्यि॒यमा॑नो वाग्घु॒तः ॥ १०३ ॥

[[5-11-5]]

अ॒सौ खलु॑ वावैष आ॒दित्यः॑ ।
यत्प्र॑व॒र्ग्यः ।
स ए॒तानि॑ नामा॒न्यकुरु॑त ।
य ए॒वं वेद॑ ।
वि॒दुरे॑न॒ नाम्ना॑ ।
ब्र॒ह्मवा॑दि॒नो वद॑न्ति ।
यन्मृ॑न्मय॒माहु॑तिं नाश्रु॒तेऽथ॑ ।
कस्मा॑दि॒षोऽश्रु॑त इति ।
वा॒गेष॑ इति ब्रूयात् ।
वा॒च्ये॒व वाचं॑ दधाति ॥ १०४ ॥

[[5-11-6]]

तस्मा॑दश्रुते ।

प्रजापतिर्वा एष द्वादशधा विहितः ।

यत्प्रवर्ग्यः ।

यत्प्रागवकाशेभ्यः ।

तेन प्रजा असृजत ।

अवकाशैर्देवासुरानसृजत ।

यदूर्ध्वमवकाशेभ्यः ।

तेनान्नमसृजत ।

अन्नं प्रजापतिः ।

प्रजापतिर्वावैषः ॥ १०५ ॥

वदन्ति तनुवा ससन्नो ह्यमानो वाग्धुतो दधात्येषः ॥ ११ ॥

[[5-12-1]]

सविता भूत्वा प्रथमेऽहन्प्रवृज्यते ।

तेन कामाँ एति ।

यद्वितीयेऽहन्प्रवृज्यते ।

अग्निर्भूत्वा देवानेति ।

यत्तृतीयेऽहन्प्रवृज्यते ।

वायुर्भूत्वा प्राणानेति ।

यच्चतुर्थेऽहन्प्रवृज्यते ।

आदित्यो भूत्वा रश्मीनेति ।

यत्पञ्चमेऽहन्प्रवृज्यते ।

चन्द्रमा भूत्वा नक्षत्राण्येति ॥ १०६ ॥

[[5-12-2]]

यत्षष्ठेऽहन्प्रवृज्यते ।

ऋतुर्भूत्वा संवत्सरमेति ।

यत्सप्तमेऽहन्प्रवृज्यते ।

धाता भूत्वा शक्नीमेति ।

यदष्टमेऽहन्प्रवृज्यते ।

बृहस्पतिर्भूत्वा गायत्रीमेति ।

यन्नवमेऽहन्प्रवृज्यते।
मित्रो भूत्वा त्रिवृत इमाँल्लोकानेति।
यद्दशमेऽहन्प्रवृज्यते।
वरुणो भूत्वा विराजमेति ॥ १०७ ॥

[[5-12-3]]

यदेकादशेऽहन्प्रवृज्यते।
इन्द्रो भूत्वा त्रिष्टुभमेति।
यद्द्वादशेऽहन्प्रवृज्यते।
सोमो भूत्वा सुत्यामेति।
यत्पुरस्तादुपसदाँ प्रवृज्यते।
तस्मादितः पराडमँल्लोकाँस्तपन्नेति।
यदुपरिष्ठादुपसदाँ प्रवृज्यते।
तस्मादमुतोऽर्वाङ्मँल्लोकाँस्तपन्नेति।
य एवं वेद।
ऐव तपति ॥ १०८ ॥
नक्षत्राण्येति विराजमेति तपति ॥ १२ ॥

देवा वै सत्रँ सावित्रं परिश्रिते ब्रह्मन्प्रचरिष्यामोऽग्निष्वा शिरो ग्रीवा देवस्य रशनां विश्वा आशा
घर्म या तेँ प्रजापतिँ शुक्रं प्रजापतिस्संभ्रियमाणस्सविता भूत्वा द्वादश ॥ १२ ॥

देवा वै सत्रँ स खदिरः परिश्रितेऽभिपूर्वमथो रक्षसां ग्रैष्मावेवास्मै ब्रह्म वै देवानामश्विना घर्म पातं
प्राणो वै वृषा हरियो वै वसीयाँसं यथानाममष्टोत्तरशतम् ॥ १०८ ॥

[[5-0-0]]

शं नस्तन्नो मा हासीत्।
ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥